

INFORMATOR
o egzaminie
eksternistycznym
z języka polskiego
z zakresu branżowej szkoły
II stopnia

od sesji jesiennej 2024 r.

Zespół redakcyjny:

Zofia Lisiecka (CKE)
dr Marcin Smolik (CKE)
dr Wioletta Kozak (CKE)
dr Romana Patyk-Lenarczyk (OKE Jaworzno)
Teresa Bulska-Leśniak (OKE Kraków)

Recenzenci:

dr Kinga Białek (SE PAFW i UW)
dr ab. Grzegorz Ptaszek, prof. AGH
dr Tomasz Karpowicz (UW) – recenzja językowa

Informator został opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi.

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00
sekretariat@cke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90
komisja@oke.gda.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie

ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
tel. 32 616 33 99
oke@oke.jaworzno.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

os. Szkolne 37, 31-978 Kraków
tel. 12 683 21 99
oke@oke.krakow.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

al. Legionów 9, 18-400 Łomża
tel. 86 473 71 20
sekretariat@oke.lomza.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Łódź
tel. 42 634 91 33
sekretariat@lodz.oke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

pl. Europejski 3, 00-844 Warszawa
tel. 22 457 03 35
info@oke.waw.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu

ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
tel. 71 785 18 94
sekretariat@oke.wroc.pl

Spis treści

1.	Opis egzaminu eksternistycznego z języka polskiego	5
	Wstęp	5
	Zadania na egzaminie	5
	Lektury obowiązkowe	6
	Opis arkusza egzaminacyjnego	7
	Zasady oceniania	8
2.	Przykładowy arkusz egzaminacyjny z zasadami oceniania rozwiązań zadań	13

- 4 *Informator o egzaminie eksternistycznym z języka polskiego z zakresu szkoły branżowej II stopnia od sesji jesiennej w 2024 r.*

1.

Opis egzaminu eksternistycznego z języka polskiego z zakresu branżowej szkoły II stopnia

WSTĘP

Język polski jest jednym z przedmiotów obowiązujących na egzaminie eksternistycznym z zakresu branżowej szkoły II stopnia.

Egzamin eksternistyczny z języka polskiego z zakresu branżowej szkoły drugiego stopnia sprawdza, w jakim stopniu zdający spełnia wymagania określone w [podstawie programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia](#)¹.

W *Informatorze* przedstawiono przykładowy arkusz egzaminacyjny wraz z zasadami oceniania rozwiązań zadań. Do każdego zadania dodano wykaz wymagań ogólnych i szczegółowych z podstawy programowej kształcenia ogólnego, którym odpowiada dane zadanie. *Informator* stanowi przy tym jedynie ogólną, kierunkową pomoc w planowaniu procesu samokształcenia. Zadania w przykładowym arkuszu nie ilustrują bowiem wszystkich wymagań z zakresu języka polskiego określonych w podstawie programowej, nie wyczerpują również wszystkich typów zadań, które mogą wystąpić w arkuszu egzaminacyjnym. Tylko realizacja wszystkich wymagań z podstawy programowej, zarówno ogólnych, jak i szczegółowych, może zapewnić właściwe przygotowanie zdającego do egzaminu eksternistycznego z języka polskiego.

Na egzaminie eksternistycznym obowiązują **wymagania w zakresie podstawowym**.

ZADANIA NA EGZAMINIE

W arkuszu egzaminacyjnym znajdują się zarówno zadania zamknięte, jak i otwarte.

Zadania zamknięte to takie, w których zdający wybiera odpowiedź spośród podanych. Mogą to być:

- zadania wyboru wielokrotnego
- zadania typu prawda – fałsz
- zadania na dobieranie.

Zadania otwarte to takie, w których zdający samodzielnie formułuje krótką lub dłuższą odpowiedź. Wśród zadań otwartych w arkuszu egzaminacyjnym z języka polskiego znajdują się:

- zadania z luką, wymagające uzupełnienia zdania bądź krótkiego tekstu jednym lub kilkoma wyrazami
- zadania krótkiej odpowiedzi, wymagające stworzenia krótkiego tekstu (od jednego do kilku zdań), w tym – zadania sprawdzające umiejętność tworzenia różnych form użytkowych
- zadanie rozszerzonej odpowiedzi, wymagające napisania wypracowania.

¹ Załącznik nr 3 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. z 2018 r., poz. 467, z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 13 sierpnia 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. z 2021 r., poz. 1537).

W zadaniach egzaminacyjnych szczególnie nacisk zostanie położony na sprawdzanie umiejętności związanych z argumentowaniem, wnioskowaniem, formułowaniem opinii. Udzielenie poprawnej odpowiedzi będzie wymagało również wykazania się opanowaniem kompetencji literackich (np. rozumienia sensu utworów), kulturowych (np. interpretacji plakatu), językowych (np. świadomego korzystania z różnych środków językowych).

Wszystkie zadania egzaminacyjne będą sprawdzały poziom opanowania umiejętności opisanych w następujących wymaganiach ogólnych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły ponadpodstawowej:

- I. Kształcenie literackie i kulturowe
- II. Kształcenie językowe
- III. Tworzenie wypowiedzi
- IV. Samokształcenie.

LEKTURY OBOWIĄZKOWE

W arkuszu egzaminacyjnym znajdują się zadania sprawdzające znajomość treści i problematyki następujących lektur obowiązkowych wskazanych w podstawie programowej:

- *Biblia*, w tym fragmenty *Księgi Koheleta*, *Pieśni nad Pieśniami*, *Księgi Psalmów*, *Apokalipsy wg św. Jana*
- Homer, *Odyseja* (fragmenty)
- *Legenda o św. Aleksym* (fragmenty)
- *Kwiatki świętego Franciszka z Asyżu* (fragmenty)
- Gall Anonim, *Kronika polska* (fragmenty)
- Dante Alighieri, *Boska komedia* (fragmenty)
- Jan Kochanowski, tren IX, X, XI, XIX; *Odprawa posłów greckich*
- Piotr Skarga, *Kazania sejmowe* (fragmenty)
- William Szekspir, *Makbet*
- Adam Mickiewicz, *Romantyczność*; *Konrad Wallenrod*; *Dziady* cz. III
- Juliusz Słowacki, *Kordian*
- Zygmunt Krasiński, *Nie-Boska komedia*
- Bolesław Prus, *Lalka*
- Fiodor Dostojewski, *Zbrodnia i kara*
- Stanisław Wyspiański, *Wesele*
- Stefan Żeromski, *Rozdziobią nas kruki, wrony...*; *Przedwiośnie*
- Witold Gombrowicz, *Ferdydurke* (fragmenty)
- Gustaw Herling-Grudziński, *Inny świat*
- Albert Camus, *Dżuma*
- George Orwell, *Rok 1984*
- Józef Mackiewicz, *Droga donikąd* (fragmenty)
- Antoni Libera, *Madame*
- Andrzej Stasiuk, *Miejsce* (z tomu *Opowieści galicyjskie*)
- Ryszard Kapuściński, *Podróże z Herodotem* (fragmenty)

Ponadto obowiązywać będą następujące lektury z zakresu szkoły podstawowej [wymaganie I.1.12) z podstawy programowej]:

- Jan Kochanowski, pieśni
- Ignacy Krasicki, bajki
- Adam Mickiewicz, *Dziady* cz. II i *Pan Tadeusz*
- Aleksander Fredro, *Zemsta*
- Juliusz Słowacki, *Ballady*.

Lista lektur obowiązkowych sprawdzanych na egzaminie zostanie zamieszczona w arkuszu egzaminacyjnym.

W arkuszu egzaminacyjnym mogą pojawić się także zadania oparte na tekstach poetyckich i prozatorskich – zarówno autorów wskazanych w podstawie programowej, jak i innych. Te zadania nie będą sprawdzały znajomości treści utworów, tylko – umiejętność odczytywania tego typu tekstów. Oprócz tekstów pisanych w arkuszu mogą się znaleźć inne teksty kultury, np. dzieła plastyczne, komiksy, fotografie itp.

OPIS ARKUSZA EGZAMINACYJNEGO

Egzamin eksternistyczny z języka polskiego z zakresu szkoły branżowej II stopnia trwa **150 minut**².

Podczas egzaminu zdający otrzyma arkusz egzaminacyjny, który będzie się składał z dwóch części.

Pierwsza część – **analityczno-interpretacyjna** – będzie zawierała zadania zorganizowane wokół kilku tekstów zamieszczonych w arkuszu:

- a) utworu lub utworów literackich (poezji, epiki albo dramatu)
- b) tekstu nieliterackiego (naukowego, popularnonaukowego albo publicystycznego).

Większość zadań w tej części arkusza będzie odnosić się bezpośrednio do powyższych tekstów.

Wśród zadań w tej części arkusza mogą się pojawić również:

- zadania zawierające fragmenty innych tekstów literackich i nieliterackich, teksty ikoniczne (np. plakat, reprodukcja obrazu), przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp. ORAZ/LUB
- zadania samodzielne, nieodnoszące się do zamieszczonych tekstów wymienionych w ww. pkt a) lub b).

W tej części arkusza mogą się też pojawić zadania związane z tworzeniem własnego tekstu użytkowego (np. CV, podania, wniosku, protokołu, opinii, zażalenia).

W drugiej części arkusza znajdzie się temat **wypracowania**. Zdający będzie miał za zadanie napisanie tekstu argumentacyjnego zawierającego nie mniej niż 250 wyrazów. Napisanie wypracowania będzie wymagało odwołania się do lektury obowiązkowej, do utworu bądź utworów literackich samodzielnie wybranych przez zdającego, a także do wybranych kontekstów (co najmniej dwóch spośród: historycznoliterackiego, literackiego, biograficznego, kulturowego, religijnego, mitologicznego, biblijnego, historycznego, filozoficznego, egzystencjalnego, politycznego, społecznego).

² Czas trwania egzaminu może zostać wydłużony w przypadku zdających ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnymi. Szczegóły są określone w *Komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu eksternistycznego dla danej sesji egzaminacyjnej*.

Liczbę zadań w arkuszu egzaminacyjnym oraz liczbę punktów możliwych do uzyskania za poszczególne rodzaje zadań w obu częściach arkusza przedstawiono w poniższej tabeli.

Rodzaj zadań	Liczba zadań	Łączna liczba punktów	Udział w wyniku sumarycznym
zamknięte	8–16	ok. 14–16	ok. 35–40%
otwarte	8–12 (w tym – wypracowanie)	ok. 24–26 (w tym – wypracowanie: 15 pkt)	ok. 60–65%
RAZEM	22–28	40	100%

ZASADY OCENIANIA

Zadania zamknięte i zadania otwarte z luką

Zadania zamknięte i zadania otwarte z luką są oceniane – w zależności od maksymalnej liczby punktów, jaką można uzyskać za rozwiązanie danego zadania – zgodnie z poniższymi zasadami:

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

ALBO

2 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna.

1 pkt – odpowiedź częściowo poprawna lub odpowiedź niepełna.

0 pkt – odpowiedź całkowicie niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadania otwarte krótkiej odpowiedzi

Za rozwiązanie zadania otwartego krótkiej odpowiedzi będzie można otrzymać od 0 do 4 punktów. W tych zadaniach nie będzie oceniana poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna, chyba że w poleceniu zostanie określone inaczej. Zasady oceniania będą opracowywane dla każdego zadania odrębnie. Za każde poprawne rozwiązanie inne niż opisane w zasadach oceniania można przyznać maksymalną liczbę punktów, o ile rozwiązanie jest merytorycznie poprawne, zgodne z poleceniem i warunkami zadania.

Za rozwiązanie zadania otwartego krótkiej odpowiedzi polegającego na dokonaniu **streszczenia tekstu** będzie można otrzymać 3 punkty, zgodnie z poniższymi zasadami:

3 pkt – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; adekwatny poziom uogólnienia; streszczenie logicznie spójne; właściwa liczba wyrazów.

2 pkt – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE wystąpiły zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia LUB logicznej spójności streszczenia.

1 pkt – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE wystąpiły zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia ORAZ logicznej spójności streszczenia.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie otwarte rozszerzonej odpowiedzi

Za napisanie wypracowania będzie można otrzymać maksymalnie **15 punktów**. Każda praca będzie oceniana według tych samych kryteriów. Oceniając pracę, egzaminatorzy będą przydzielali punkty w każdym z poniższych kryteriów.

I. Spełnienie formalnych warunków polecenia (maksymalnie 1 punkt)

Egzaminator sprawdzając wypracowanie w tym kryterium będzie ocenił, czy:

- w wypracowaniu nie występuje błąd kardynalny;
- wypracowanie w co najmniej jednym fragmencie dotyczy problemu wskazanego w poleceniu;
- napisane wypracowanie jest w jakiegokolwiek części wypowiedzią argumentacyjną;
- w wypracowaniu zdający odwołał się do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym.

<ul style="list-style-type: none"> • W wypracowaniu nie występuje błąd kardynalny. ORAZ • W wypracowaniu znalazło się odwołanie do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną. 	1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • Wypracowanie nie spełnia któregokolwiek z warunków określonych w kategorii „1 pkt”. ALBO • Wypowiedź jest napisana w formie planu albo w punktach. 	0 pkt

Uwaga: jeżeli w kryterium *Spełnienie formalnych warunków polecenia* przyznano 0 pkt, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

II. Kompetencje literackie i kulturowe (0–5 pkt)

Aby ocenić wypracowanie w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał, czy:

- zdający wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej (wskazanej w poleceniu bezpośrednio lub ogólnie), a także innych utworów (jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze;
- przedstawił bogatą argumentację;
- nie popełnił błędów rzeczowych, w tym – błędów kardynalnych, zarówno w odniesieniu do przywołanych tekstów literackich oraz kontekstów, jak i do wykorzystanej terminologii historycznoliterackiej oraz/lub teoretycznoliterackiej.

5 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiona argumentacja. • Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane.
--------------	--

4 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.
3 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości. • Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane.
2 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.
1 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Podjęta próba argumentowania. • Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

III. Kompozycja (0–1 pkt)

Aby ocenić wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu oraz czy jest konsekwentna;
- wypracowanie jest spójne wewnątrzakapitowo i międzyakapitowo;
- wypowiedź jest podzielona na akapity odpowiednio wyodrębnione graficznie, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość.

<ul style="list-style-type: none"> • Kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu i konsekwentna. ORAZ • Wypracowanie jest spójne w obrębie akapitu i między akapitami. ORAZ <p>Dopuszczalne są 2 usterki w zakresie: spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.</p>	1 pkt
Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.	0 pkt

IV. Styl (0–1 pkt)

Aby ocenić wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- styl wypowiedzi jest stosowny, tzn. czy zdający konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy, jest funkcjonalne);
- zdający nie napisał wypowiedzi, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej.

1 pkt	Styl w całości lub w przeważającej części stosowny, tj. adekwatny do odmiany pisanej języka oraz do sytuacji komunikacyjnej (jednorodny albo funkcjonalnie niejednorodny).
0 pkt	Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.

V. Język (0–4 pkt)

Aby ocenić wypowiedź w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- zdający poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych;
- środki językowe, których użył zdający, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu.

Aby ocenić język wypowiedzi, egzaminator najpierw oceni zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Sprawdza m.in., w jakim stopniu zachowano poprawność składniową, frazeologiczną, fleksyjną i leksykalną wypowiedzi. W ocenie uwzględni liczbę wszystkich błędów językowych, które zdający popełnił w wypracowaniu.

Poprawność środków Zakres środków	nie więcej niż 2 błędy językowe	3–5 błędów językowych	6–8 błędów językowych	9–11 błędów językowych	12 lub więcej błędów językowych
szeroki zakres środków językowych, tzn. • zróżnicowana składnia • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
zadowalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

VI. Ortografia (0–2 pkt)

Aby ocenić wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator sprawdzi, w jakim stopniu zachowano poprawność ortograficzną wypowiedzi.

2 pkt	Nie więcej niż 1 błąd ortograficzny.
1 pkt	2–3 błędy ortograficzne.
0 pkt	4 lub więcej błędów ortograficznych.

VII. Interpunkcja (0–1 pkt)

Aby ocenić wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator uwzględni liczbę i rodzaj błędów interpunkcyjnych popełnionych w wypowiedzi.

1 pkt	Nie więcej niż 5 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	6 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Uwagi dodatkowe

- Jeżeli wypowiedź w całości jest nie na temat, egzaminator oceni ją na 0 punktów.
- Jeżeli w wypowiedzi zdający w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu, za całą wypowiedź egzaminator nie przyzna punktów.
- Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna, egzaminator oceni ją na 0 punktów.

- Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. zdający napisał tylko wstęp), egzaminator przyzna 0 punktów w każdym kryterium.
- Jeżeli wypowiedź zawiera liczbę wyrazów mniejszą niż wskazana w arkuszu egzaminacyjnym, wypracowanie zostanie ocenione wyłącznie w kryteriach: *spełnienie formalnych warunków polecenia, kompetencje literackie i kulturowe oraz kompozycja*. W pozostałych kryteriach egzaminator przyzna 0 punktów.
- Jeżeli praca będzie napisana drukowanymi literami, egzaminator przyzna 0 punktów w kryterium *ortografia*.
- Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika, zadania zawartego w arkuszu egzaminacyjnym lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego zdającego, wówczas w przypadku takiego zdającego egzamin z języka polskiego zostanie unieważniony.
- Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

2.

**Przykładowy arkusz egzaminacyjny
z zasadami oceniania rozwiązań zadań**

W *Informatorze* zamieszczono *Przykładowy arkusz egzaminacyjny* oraz *Zasady oceniania rozwiązań zadań*. Przy każdym zadaniu w arkuszu – po numerze zadania – podano liczbę punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie. W *Zasadach oceniania rozwiązań zadań* dla każdego zadania podano:

- wymagania ogólne i szczegółowe z podstawy programowej, które są sprawdzane w tym zadaniu
- zasady oceniania rozwiązania tego zadania
- poprawne rozwiązanie każdego zadania zamkniętego oraz przykładowe rozwiązanie każdego zadania otwartego.

- 14 *Informator o egzaminie eksternistycznym z języka polskiego z zakresu szkoły branżowej II stopnia od sesji jesiennej w 2024 r.*

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

<p>PESEL (wypełnia zdający)</p> <table border="1" style="margin: auto;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> </table>																			 DPOP-100-24XX

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z JĘZYKA POLSKIEGO

SZKOŁA BRANŻOWA II STOPNIA

DATA: **[dzień miesiąc rok]**

CZAS PRACY: **150 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 17 stron (zadania 1–19). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
7. Na tej stronie i na karcie punktowania w wyznaczonych miejscach wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Pamiętaj, że w razie stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych lub zakłócenia prawidłowego przebiegu egzaminu w sposób, który utrudnia pracę pozostałym osobom zdającym, przewodniczący zespołu nadzorującego egzamin przerywa i unieważnia egzamin eksternistyczny.

Życzymy powodzenia!

LEKTURA OBOWIĄZKOWA NA EGZAMINIE

- Biblia, w tym fragmenty *Księgi Koheleta*, *Pieśni nad Pieśniami*, *Księgi Psalmów*, *Apokalipsy wg św. Jana*
- Homer, *Odyseja* (fragmenty)
- *Legenda o św. Aleksym* (fragmenty)
- *Kwiatki świętego Franciszka z Asyżu* (fragmenty)
- Gall Anonim, *Kronika polska* (fragmenty)
- Dante Alighieri, *Boska komedia* (fragmenty)
- Jan Kochanowski, tren IX, X, XI, XIX; *Odprawa posłów greckich*
- Piotr Skarga, *Kazania sejmowe* (fragmenty)
- William Szekspir, *Makbet*
- Adam Mickiewicz, *Romantyczność*; *Konrad Wallenrod*; *Dziady cz. III*
- Juliusz Słowacki, *Kordian*
- Zygmunt Krasiński, *Nie-Boska komedia*
- Bolesław Prus, *Lalka*
- Fiodor Dostojewski, *Zbrodnia i kara*
- Stanisław Wyspiański, *Wesele*
- Stefan Żeromski, *Rozdziobią nas kruki, wrony...*; *Przedwiośnie*
- Witold Gombrowicz, *Ferdydurke* (fragmenty)
- Gustaw Herling-Grudziński, *Inny świat*
- Albert Camus, *Dżuma*
- George Orwell, *Rok 1984*
- Józef Mackiewicz, *Droga donikąd* (fragmenty)
- Antoni Libera, *Madame*
- Andrzej Stasiuk, *Miejsce* (z tomu *Opowieści galicyjskie*)
- Ryszard Kapuściński, *Podróże z Herodotem* (fragmenty)

Ponadto następujące lektury z zakresu szkoły podstawowej:

- Jan Kochanowski, pieśni
- Ignacy Krasicki, bajki
- Adam Mickiewicz, *Dziady cz. II* i *Pan Tadeusz*
- Aleksander Fredro, *Zemsta*
- Juliusz Słowacki, *Balladyna*.

Tekst 1.

Aleksander Teisseyre

Odwieczny dylemat – serce czy rozum? Czym się kierować w miłości?

1. Wyobraźmy sobie, że znaleźliśmy się w nieznanym gęstym lesie. Na szczęście mamy przy sobie kompas. Wyciągamy go z kieszeni i od razu czujemy się pewniej. Co więcej, pamiętamy, że w plecaku jest drugi kompas, który nosimy przy sobie, ot tak, na wszelki wypadek. Ponieważ sytuacja jest poważna, bierzemy do ręki również ten instrument. I... o zgrozo! Kompas wskazuje kierunki różniące się mniej więcej o dziewięćdziesiąt stopni! Nie można przecież iść za oboma. Zawierzyć pierwszemu czy drugiemu, a może uśrednić ich wskazania? A od tej decyzji może zależeć życie!

2. Gdy angażujemy się w związek, mamy do dyspozycji dwa kompasy – serca i rozsądku. Każdy z tych instrumentów jest złożony, niejednoznaczny. Kompas serca to mieszanka pragnień, nadziei, emocjonalnych potrzeb, biologii i intuicji. Wskazuje kierunek bliskości, możliwość posiadania ukochanego partnera, obietnicę spełnienia w miłości.

3. Natomiast kompas rozsądku kieruje ku bezpieczeństwu i stabilności. Jest równie złożony. Składa się na niego suma wiedzy o szansach życiowych i zagrożeniach, przekazana nam przez wychowawców. Dochodzi do tego własna mądrość, wynik doświadczeń życiowych. Dyryguje tym wszystkim umiejętność posługiwania się rozumem: zadawania pytań, dociekania, wyciągania wniosków, prowadzenia wewnętrznego dialogu, uczenia się na błędach.

4. Te kompasy są tak bardzo odmienne, że muszą wskazywać różne kierunki! Kiedy jesteśmy młodzi, nie mamy zbyt dużego życiowego doświadczenia ani wystarczającej samokontroli. Słuchamy głównie serca. Dopiero z czasem do głosu coraz częściej dochodzi rozsądek. Po wielu latach prób i błędów mamy więc szansę zintegrować te dwa rozbieżne kompasy i korzystać z ich łącznej mocy. Kompromis między sercem a rozsądkiem.

5. Trudno dać jasną odpowiedź na pytanie, co jest bardziej niezawodne: serce czy rozum, jedno i drugie może nas wpędzić w tarapaty. Z każdym z wyborów związania jest jakaś korzyść i jakaś cena. Ta sytuacja sugeruje, że rozterki należy przekroczyć, szukając sposobu na pogodzenie przeciwieństw. Być może przeciwieństwa tylko pozornie się wykluczają. Taka postawa to esencja rozwoju duchowego.

6. Nie jest łatwo opisać integrację, która zachodzi w zakamarkach naszego wnętrza. Łatwiej powiedzieć, po czym można poznać, że taka integracja miała miejsce. Tą oznaką jest kontakt ze sobą. Rodzaj spokoju i zrozumienia, które można oddać słowami: „Wiem już, kim jestem. Znam siebie. Wiem dokładnie, czego pragnę i co chcę przeżyć. Wiem też, co nie jest dla mnie dobre”. To właśnie trzeci kompas. Jeśli się nim posługujemy, zyskujemy pewność i mamy mniej rozterek. Rzeczy, co do których się wahaliśmy, stają się teraz oczywiste.

Na podstawie: Aleksander Teisseyre, *Odwieczny dylemat – serce czy rozum? Czym się kierować w miłości*,
zwierciadło.pl

Zadanie 1. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W tekście 1. przeważa styl

- A. potoczny.
- B. naukowy.
- C. publicystyczny.
- D. artystyczny.

Zadanie 2. (0–1)

1.	W tekście 1. występują odwołania do autorytetów naukowych.	P	F
2.	Tekst 1. ma charakter perswazyjny.	P	F

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W tekście 1. anegdotę zastosowano w akapicie

- A. 1.
- B. 2.
- C. 5.
- D. 6.

Zadanie 4. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Trzeci kompas, opisany przez autora tekstu 1., to

- A. dominacja serca nad rozumem.
- B. wiedza o samym sobie i o tym, co dla danej osoby dobre.
- C. przedkładanie chłodnej kalkulacji nad spontaniczność uczuć.
- D. własne rozterki i wahania, wpływające na podejmowanie decyzji.

Zadanie 5. (0–1)

Blaise Pascal, siedemnastowieczny naukowiec, filozof i literat, napisał:

Dwie skrajności: wykluczyć rozum, przyjmować tylko rozum. [...] Trzeba umieć wątpić, tam gdzie trzeba, twierdzić, tam gdzie trzeba, i poddać się, tam gdzie trzeba.

Blaise Pascal, *Myśli*, Warszawa 1977.

Czy przywołana myśl Pascala jest zgodna z przesłaniem tekstu 1.? Uzasadnij odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–3)

Napisz streszczenie tekstu 1., liczące 40–60 wyrazów.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 8. (0–1)

Spośród poniższych frazeologizmów wypisz dwa o synonimicznym znaczeniu oraz podaj ich znaczenie.

- stracić rozum*
- brać na chłopski rozum*
- dostać małpiego rozumu*
- pójść po rozum do głowy*
- pozjadać wszystkie rozumy*
- przemówić komuś do rozumu*

Frazeologizm 1.–

Frazeologizm 2. –

Znaczenie obu frazeologizmów –

.....

Zadanie 9. (0–2)

Który z bohaterów romantycznych znanych Ci z lektury obowiązkowej kierował się sercem? Uzasadnij swój wybór, odnosząc się do treści tej lektury.

Autor i tytuł lektury –

Bohater –

Uzasadnienie –

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0–2)

Jedna z sieci telefonii komórkowej reklamowała kiedyś swoje usługi za pomocą maskotek o imionach Serce i Rozum, aby pokazać, że wybór oferty jest zarówno emocjonalny, jak i racjonalny. Twórcy poniższego memu wykorzystali ten pomysł, żeby odnieść się do sytuacji Stanisława Wokulskiego, bohatera *Lalki* Bolesława Prusa.

memy.jeja.pl

Oceń trafność graficznej interpretacji lektury, odwołując się do losów głównego bohatera *Lalki* i podejmowanych przez niego decyzji.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tekst 2.

Adam Mickiewicz
Romantyczność

Methinks, I see... Where?

– In my mind's eyes.

Shakespeare

Zdaje mi się, że widzę... gdzie?

Przed oczyma duszy mojej.

Słuchaj, dziewczeczko!

– Ona nie słucha –

To dzień biały! to miasteczko!

Przy tobie nie ma żywego ducha.

Co tam wkoło siebie chwytasz?

Kogo wołasz, z kim się witasz?

– Ona nie słucha. –

To jak martwa opoka

Nie zwróci w stronę oka,

To strzela wkoło oczyma,

To się łzami zaleje;

Coś niby chwyta, coś niby trzyma;

Rozplącze się i zaśmieje.

„Tyżeś to w nocy? to ty, Jasieńku!

Ach! i po śmierci kocha!

Tutaj, tutaj, pomaleńku,

Czasem usłyszysz macocha!

Niech sobie słyszy, już nie ma ciebie!

Już po twoim pogrzebie!

Ty już umarłeś? Ach! ja się boję!

Czego się boję mego Jasieńka?

Ach, to on! lica twoje, oczki twoje!

Twoja biała sukienka!

Ach, jak tam zimno musi być w grobie!

Umarłeś! tak, dwa lata!

Weź mię, ja umrę przy tobie,

Nie lubię świata.

Źle mnie w złych ludzi tłumie,

Płaczę, a oni szydzą;

Mówię, nikt nie rozumie;

Widzę, oni nie widzą.

Tak się dziewczyna z kochankiem pieści,

Bieży za nim, krzyczy, pada;

Na ten upadek, na głos boleści

Skupia się ludzi gromada.

„Mówcie pacierze! – krzyczy prostota –
Tu jego dusza być musi.
Jasio być musi przy swej Karusi,
On ją kochał za żywota!”

I ja to słyszę, i ja tak wierzę,
Płaczę i mówię pacierze.
„Słuchaj, dziewczeczko!” - krzyknie śród zgiełku
Starzec, i na lud zawoła:
„Ufajcie memu oku i szkiełku,
Nic tu nie widzę dokoła.

Duchy karczemnej tworem gawiedzi,
W głupstwa wywarzone kuźni.
Dziewczyna duby smalone bredzi,
A gmin rozumowi bluźni”.

„Dziewczyna czuje, – odpowiadam skromnie –
A gawieź wierzy głęboko;
Czucie i wiara silniej mówi do mnie
Niż mędrca szkiełko i oko.

Martwe znasz prawdy, nieznane dla ludu,
Widzisz świat w proszku, w każdej gwiazd iskierce.
Nie znasz prawd żywych, nie obaczysz cudu!
Miej serce i patrzaj w serce!”

Adam Mickiewicz, *Romantyczność*, [w:] tegoż, *Wybór poezji*, Warszawa 1986.

Zadanie 12. (0–2)

12.1. Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Ballada jest gatunkiem

- A. epickim.
- B. lirycznym.
- C. dramatycznym.
- D. synkretycznym.

12.2. Podaj dwie cechy przytoczonego utworu Mickiewicza, które potwierdzą Twój wybór.

Cecha 1. –

Cecha 2. –

Zadanie 13. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Cytat z dzieła Szekspira, poprzedzający tekst ballady Adama Mickiewicza *Romantyczność*, jest jej **A/B**. Te słowa stanowią jednocześnie **C/D**.

- A. prologiem
B. mottem
C. myśl przewodnią utworu
D. streszczenie fabuły utworu

Zadanie 14. (0–1)

Do której postaci przedstawionej w balladzie *Romantyczność* mogą odnosić się następujące słowa Szekspira: *Zdaje mi się, że widzę, gdzie?/ Przed oczyma duszy mojej?* Uzasadnij swój wybór.

Postać –

Uzasadnienie –

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 15. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Romantycznymi narzędziami poznawania świata stały się w przytoczonym utworze Mickiewicza **A/B**. Są one charakterystyczne dla romantycznego **C/D**.

- A. szkiełko i oko
B. czucie i wiara
C. indywidualizmu
D. irracjonalizmu

Zadanie 16. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń dotyczących tekstu 2. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	<i>Romantyczność</i> to utwór programowy polskiego romantyzmu.	P	F
2.	Stosowanie gatunków synkretycznych jest charakterystyczne dla twórczości Adama Mickiewicza.	P	F

Zadanie 17. (0–2)

Z tekstu ballady Mickiewicza wypisz przykłady dwóch różnych środków wyrazu artystycznego, za pomocą których jej bohaterowie wyrażają emocje. Nazwij te środki.

1. przykład –

Nazwa –

2. przykład –

Nazwa –

Zadanie 18. (0–1)

Oceń zgodność przywołanych sądów z poglądami narratora ballady *Romantyczność*. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest z nimi zgodne, albo F – jeśli jest niezgodne.

1.	<i>Rozum człowieczy wszędy przechodzi,/ Niezłomny pracą i czasem.</i> Adam Naruszewicz	P	F
2.	<i>Bywa tak, że serce widzi coś, czego oko nie dostrzega.</i> H. Jackson Brown	P	F

Zadanie 19. (0–15)

- Napisz wypracowanie na podany temat.
- W wypracowaniu rozważ **problem** podany w temacie. Przedstaw również **swoje zdanie** i je **uzasadnij**.
- W rozważaniach przedstaw **argumenty**, odwołując się do **utworów literackich** wskazanych w temacie oraz do wybranych **kontekstów** (co najmniej dwóch spośród: historycznoliterackiego, literackiego, biograficznego, kulturowego, religijnego, mitologicznego, biblijnego, historycznego, filozoficznego, egzystencjalnego, politycznego, społecznego).
- Jednym z utworów literackich musi być **lektura obowiązkowa** wybrana spośród lektur wymienionych w arkuszu egzaminacyjnym.
- Twoja praca powinna liczyć co najmniej **250 wyrazów**.

Temat wypracowania:

Jakie korzyści odnosi i jaką cenę płaci człowiek kierujący się w życiu sercem?

W pracy odwołaj się do:

- wybranej lektury obowiązkowej
- innego utworu literackiego
- wybranych kontekstów.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 3) rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych [...].
II. Kształcenie językowe. 3. Funkcjonalne wykorzystanie wiedzy o języku [...].	II. Kształcenie językowe. 2. Zróżnicowanie języka. Zdający: 2) rozróżnia style funkcjonalne polszczyzny [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C

Zadanie 2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 3) rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż) [...].
II. Kształcenie językowe. 3. Funkcjonalne wykorzystanie wiedzy o języku [...].	II. Kształcenie językowe. 2. Zróżnicowanie języka. Zdający: 2) rozróżnia style funkcjonalne polszczyzny [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca dwa poprawne wskazania.

0 pkt – odpowiedź niepełna (jedno poprawne wskazanie) lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

F, P

Zadanie 3. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje [...] sposób prowadzenia wywodu [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A

Zadanie 4. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens [...]; 3) [...], odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

B

Zadanie 5. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens [...]; 3) [...], odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte [...];
III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów [...]. 2. Wykorzystanie kompetencji językowych w wypowiedziach [...] pisemnych.	III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Elementy retoryki. Zdający: 1) formułuje [...] argumenty w wypowiedzi [...] pisemnej.

3. Kształcenie umiejętności formułowania i uzasadniania sądów na temat dzieł literackich oraz innych tekstów kultury.	
---	--

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe uzasadnienie

Tak, myśl Pascala jest zgodna z wymową i przesłaniem tekstu 1. Jego autor twierdzi bowiem, że dokonywanie wyborów między rozumem i sercem, okupione rozterkami, zwątpieniami, czasami nawet cierpieniem, pozwala na rozwój duchowy człowieka, na ustawienie azymutu jego własnego kompasu życiowego.

Zadanie 6. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 3) rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych [...], odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte [...]; 6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy danej dziedzinie sztuki.
III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów [...]. 2. Wykorzystanie kompetencji językowych w wypowiedziach [...] pisemnych. 3. Kształcenie umiejętności formułowania i uzasadniania sądów na temat dzieł literackich oraz innych tekstów kultury.	III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Elementy retoryki. Zdający: 1) formułuje [...] argumenty w wypowiedzi [...] pisemnej.

Zasady oceniania

2 pkt – odpowiedź w pełni poprawna, zawierająca poprawne uzasadnienie odwołujące się do treści grafiki i tekstu 1.

1 pkt – odpowiedź częściowo poprawna, zawierająca poprawne uzasadnienie odwołujące się do treści grafiki lub tekstu 1.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe uzasadnienie

Rysunek przedstawia wagę, na której szalach znajdują się – zobrazowane w sposób umowny – serce i rozum. Waga wskazuje na jednakowy ciężar obu ważonych obiektów. Tę sytuację można potraktować jako sugestię niepreferowania żadnego z nich, uznawania ich równoważności. Takie traktowanie uczuć i rozsądku zgodne jest z wymową tekstu

Aleksandra Teisseyre'a. Autor proponuje godzenie pozornych przeciwieństw – serca i rozumu. Jego zdaniem jest to esencją rozwoju duchowego człowieka.

Zadanie 7. (0–3)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] innych tekstów kultury.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, [...]; 3) rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych [...].
III. Tworzenie wypowiedzi. 2. Wykorzystanie kompetencji językowych i komunikacyjnych w wypowiedziach [...] pisemnych. 4. Doskonalenie umiejętności retorycznych, w szczególności zasad tworzenia wypowiedzi spójnych, logicznych oraz stosowania kompozycji odpowiedniej dla danej formy gatunkowej.	III. Tworzenie wypowiedzi. 2. Mówienie i pisanie. Zdający: 1) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej z uwzględnieniem celu i adresata [...]; (szkoła branżowa I stopnia). 3) odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi.
IV. Samokształcenie. 3. Kształcenie nawyków [...] porządkowania zdobytej wiedzy [...] oraz syntezy poznanego materiału.	IV. Samokształcenie. Zdający: 2) porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach.

Zasady oceniania

- 3 pkt – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; adekwatny poziom uogólnienia; streszczenie logicznie spójne; właściwa liczba wyrazów.
- 2 pkt – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE wystąpiły zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia LUB logicznej spójności streszczenia.
- 1 pkt – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE wystąpiły zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia ORAZ logicznej spójności streszczenia.
- 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 3 punkty

Autor tekstu rozważa, czym się kierować w wyborze życiowego partnera – sercem czy rozumem. Odradza wybór jednego z nich. Sugeruje raczej godzenie racji uczuć i rozsądku. Za najważniejsze jednak uznaje indywidualne preferencje człowieka, ale zrozumie je tylko ten, kto osiągnął stan dojrzałości wewnętrznej.

[42 wyrazy]

Zadanie 8. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 1. Pogłębianie funkcjonalnej wiedzy z zakresu nauki o języku.	II. Kształcenie językowe. 1. Gramatyka języka polskiego. Zdający: 1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny [...] frazeologii.

Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawne podanie obu frazeologizmów i wyjaśnienie ich znaczenia.
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Frazeologizm 1. – *stracić rozum*

Frazeologizm 2. – *dostać małego rozumu*

Znaczenie frazeologizmów – stracić rozsądek, utracić panowanie nad sobą, zwariować.

Zadanie 9. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 5. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej [...]. 8. Kształcenie świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury na różnych poziomach: dosłownym, metaforycznym, symbolicznym, aksjologicznym.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Zdający: 1) sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach; 8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe.

Zasady oceniania

- 2 pkt – podanie bohatera romantycznego, który kierował się sercem i uzasadnienie wyboru właściwym przykładem jego zachowania.
1 pkt – podanie bohatera romantycznego, który kierował się sercem.
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Autor i tytuł lektury – Adam Mickiewicz *Dziady*, cz. III

Bohater – Konrad

Uzasadnienie – Konrad w Improwizacji deklaruje miłość do swojego narodu. W imię tej miłości buntuje się przeciwko Bogu, dla tej miłości ryzykuje potępienie.

Zadanie 10. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:

oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji.	3) rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych [...], odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte [...]; 6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy danej dziedzinie sztuki.
III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów [...]. 2. Wykorzystanie kompetencji językowych w wypowiedziach [...] pisemnych. 3. Kształcenie umiejętności formułowania i uzasadniania sądów na temat dzieł literackich oraz innych tekstów kultury.	III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Elementy retoryki. Zdający: 1) formułuje [...] argumenty w wypowiedzi [...] pisemnej.

Zasady oceniania

2 pkt – odwołanie się do losów bohatera i podejmowanych przez niego decyzji.

1 pkt – odwołanie się tylko do losów bohatera lub tylko do podejmowanych przez niego decyzji.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rysunkowa interpretacja jest bardzo adekwatna do sposobu zaprezentowania bohatera powieści Bolesława Prusa *Lalka*, ponieważ idealnie ilustruje dylematy Stanisława Wokulskiego, dotyczące tego, czy ma się on kierować emocjami, czy – rozsądkiem. Kierowany miłością do ojczyzny, wziął udział w powstaniu styczniowym. Rozum kazał mu zająć się handlem. Niemal do końca swoich losów powieściowych nie potrafił podjąć decyzji, czy wybrać miłość do Izabeli Łęckiej, czy jednak poświęcić się pracy naukowej.

Zadanie 11. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający: 8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe; 9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje je refleksji.
III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów [...]. 2. Wykorzystanie kompetencji językowych	III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Elementy retoryki. Zdający: 1) formułuje [...] argumenty w wypowiedzi [...] pisemnej.

w wypowiedziach [...] pisemnych. 3. Kształcenie umiejętności formułowania i uzasadniania sądów na temat dzieł literackich [...].	
---	--

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzasadnienie uwzględniające losy bohatera.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Słowa Wiesława Myśliwskiego na temat miłości są słuszne, gdyż miłość może zniszczyć człowiekowi życie. Tak właśnie było w przypadku Stanisława Wokulskiego, bohatera *Lalki* Bolesława Prusa, którego uczucie do Izabeli Łęckiej doprowadziło do próby samobójczej.

To prawda. Miłość jest tak silnym uczuciem, że potrafi zaprowadzić nawet w głąb siebie samego i zmusić do zmiany myślenia i postępowania. Tak się stało w przypadku Andrzeja Kmicica z *Potopu* – chęć odzyskania Oleńki, konieczność zrehabilitowania się w jej oczach, odmieniła bohatera.

Owszem, nie wiadomo, gdzie zaprowadzi miłość. Nie znaczy to jednak, że należy się jej wystrzegać. Narrator *Madame Antoniego* Libery opowiada o fascynacji starszą od niego nauczycielką. Miłość ta pozwoliła chłopakowi dojrzeć, dała mu lekcję wolności, wzbogaciła go wewnątrz.

Nie zgadzam się z Wiesławem Myśliwskim, bo przecież można wskazać pozytywne aspekty miłości Wokulskiego z *Lalki*: powrót do zainteresowań naukowych, przemyślenia o sensie życia.

Zadanie 12. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 5. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej [...] oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Zdający: 3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: [...] balladę, [...]; wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;

12.1.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

D

12.2.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie dwóch cech typowych dla synkretyzmu.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

obecność fabuły, narratora, świata przedstawionego, dialogowość, nastrojowość, forma wierszowana

Zadanie 13. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1Czytanie tekstów literackich. Zdający: 8) wykazuje się z rozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe; 13) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca dwa poprawne wskazania.

0 pkt – odpowiedź niepełna (jedno poprawne wskazanie) lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

B, C

Zadanie 14. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 5. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Zdający: 8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe; 9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej [...].
III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów [...]. 2. Wykorzystanie kompetencji językowych w wypowiedziach [...] pisemnych. 3. Kształcenie umiejętności formułowania i uzasadniania sądów na temat dzieł literackich oraz innych tekstów kultury.	III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Elementy retoryki. Zdający: 1) formułuje [...] argumenty w wypowiedzi [...] pisemnej.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie postaci i poprawne uzasadnienie.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Postać – Karusia

Uzasadnienie – bohaterka jest przekonana, że spotyka się ze swoim zmarłym kochankiem.
lub:

Postać – mieszkańcy miasteczka

Uzasadnienie – mieszkańcy są przekonani, że Karusia może spotykać się ze zmarłym kochankiem, wierzą dziewczynie.
lub:

Postać – narrator

Narrator jest przekonany, że Karusia spotyka się ze swoim zmarłym kochankiem.

Zadanie 15. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 5. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie tekstów literackich. Zdający: 9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca dwa poprawne wskazania.

0 pkt – odpowiedź niepełna (jedno poprawne wskazanie) lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

B, D

Zadanie 16. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 5. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej [...].	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Zdający: 8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe; 9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca dwa poprawne wskazania.

0 pkt – odpowiedź niepełna (jedno poprawne wskazanie) lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

P, P

Zadanie 17. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 5. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej [...] oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Zdający: 4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane na wcześniejszych etapach edukacyjnych [...].
II. Kształcenie językowe. 3. Funkcjonalne wykorzystywanie wiedzy o języku w odczytaniu sensów zawartych w strukturze głębokiej tekstów literackich [...].	II. Kształcenie językowe. 2. Zróżnicowanie języka. Zdający: 7) rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym [...].

Zasady oceniania

2 pkt – podanie przykładów i nazwanie dwóch różnych środków stylistycznych.

1 pkt – podanie przykładu i nazwanie jednego środka stylistycznego.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

1. przykład – *Niech sobie słyszy, już nie ma ciebie!*

Nazwa – wykrzyknienie

2. przykład – *Tyżeś to w nocy?*

Nazwa – pytanie retoryczne

3. przykład – *Jasieniek*

Nazwa – zdrobnienie

Zadanie 18. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe. 7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania [...] innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Zdający: 5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; 8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca dwa poprawne wskazania.

0 pkt – odpowiedź niepełna (jedno poprawne wskazanie) lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

F, P

Zadanie 19. (0–15)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>II. Kształcenie językowe.</p> <p>1. Pogłębianie funkcjonalnej wiedzy z zakresu nauki o języku.</p> <p>4. Świadome wykorzystanie działań językowych w formowaniu odpowiedzialności za własne zachowania językowe.</p>	<p>II. Kształcenie językowe.</p> <p>1. Gramatyka języka polskiego. Zdający:</p> <p>1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi.</p> <p>4. Ortografia i interpunkcja. Zdający:</p> <p>1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji [...];</p> <p>2) wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu.</p>
<p>III. Tworzenie wypowiedzi.</p> <p>1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji [...].</p> <p>2. Wykorzystanie kompetencji językowych w różnych formach wypowiedzi [...] pisemnych.</p> <p>3. Kształcenie umiejętności formułowania i uzasadniania sądów na temat dzieł literackich oraz innych tekstów kultury.</p> <p>4. Doskonalenie umiejętności retorycznych, w szczególności zasad tworzenia wypowiedzi spójnych, logicznych oraz stosowania kompozycji odpowiedniej dla danej formy gatunkowej.</p> <p>5. Rozwijanie umiejętności tworzenia tekstów o wyższym stopniu złożoności.</p>	<p>III. Tworzenie wypowiedzi.</p> <p>1. Elementy retoryki. Zdający:</p> <p>1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi [...] pisemnej.</p> <p>2. [...] pisanie. Zdający:</p> <p>1) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki (szkoła branżowa I stopnia);</p> <p>2) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, [...];</p> <p>3) rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną;</p> <p>5) stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu [...].</p> <p>2. Mówienie i pisanie. Zdający:</p> <p>7) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; weryfikuje własne decyzje poprawnościowe;</p> <p>8) wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym,</p>

	dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.
--	---

Zasady oceniania

I. Spełnienie formalnych warunków polecenia (maksymalnie 1 punkt)

Egzaminator sprawdzający wypracowanie w tym kryterium będzie oceniał, czy:

- w wypracowaniu nie występuje błąd kardynalny;
- wypracowanie w co najmniej jednym fragmencie dotyczy problemu wskazanego w poleceniu;
- wypracowanie jest w jakiegokolwiek części wypowiedzi argumentacyjną;
- w wypracowaniu zdający odwołał się do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym.

<ul style="list-style-type: none"> • W wypracowaniu nie występuje błąd kardynalny. ORAZ • W wypracowaniu jest odwołanie do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzi argumentacyjną. 	1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • Wypracowanie nie spełnia któregokolwiek z warunków określonych w kategorii „1 pkt”. ALBO • Wypowiedź jest napisana w formie planu albo w punktach. 	0 pkt

Uwaga: jeżeli w kryterium *Spełnienie formalnych warunków polecenia* przyznano 0 pkt, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

II. Kompetencje literackie i kulturowe (0–5 pkt)

Egzaminator sprawdzający wypracowanie w tym kryterium będzie rozważał, czy:

zdający wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej (wskazanej w poleceniu bezpośrednio lub ogólnie), a także innych utworów (jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze;

- przedstawił bogatą argumentację;
- nie popełnił błędów rzeczowych, w tym – błędów kardynalnych, zarówno w odniesieniu do przywołanych tekstów literackich oraz kontekstów, jak i do wykorzystanej terminologii historycznoliterackiej lub teoretycznoliterackiej.

5 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiona argumentacja. • Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty lub przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane.
--------------	--

4 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.
3 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości. • Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane.
2 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.
1 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Podjęta próba argumentowania. • Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

III. Kompozycja (0–1 pkt)

Egzaminator sprawdzający wypracowanie w tym kryterium będzie rozważał m.in., czy:

- kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu oraz czy jest konsekwentna;
- wypracowanie okazuje się spójne wewnątrzakapitowo i międzyakapitowo;
- wypowiedź została podzielona na akapity odpowiednio wyodrębnione graficznie, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość.

<ul style="list-style-type: none"> • Kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu i konsekwentna. ORAZ • Wypracowanie jest spójne w obrębie akapitu i między akapitami. ORAZ <p>Dopuszczalne są 2 usterki w zakresie: spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.</p>	1 pkt
Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.	0 pkt

IV. Styl (0–1 pkt)

Egzaminator sprawdzający wypracowanie w tym kryterium będzie rozważał m.in., czy:

- styl wypowiedzi jest stosowny, tzn. czy zdający konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy, jest funkcjonalne);
- zdający nie napisał wypowiedzi, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej.

1 pkt	Styl w całości lub w przeważającej części stosowny, tj. adekwatny do odmiany pisanej języka oraz do sytuacji komunikacyjnej (jednorodny albo funkcjonalnie niejednorodny).
0 pkt	Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.

V. Język (0–4 pkt)

Egzaminator sprawdzający wypracowanie w tym kryterium będzie rozważał m.in., czy:

- zdający poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych;
- środki językowe, których użył zdający, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też w pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu.

Aby ocenić język wypowiedzi, egzaminator najpierw oceni zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Sprawdza m.in., w jakim stopniu zachowano poprawność składniową, frazeologiczną, fleksyjną i leksykalną wypowiedzi. W ocenie uwzględni liczbę wszystkich błędów językowych, które zdający popełnił w wypracowaniu.

Poprawność środków Zakres środków	nie więcej niż 2 błędy językowe	3–5 błędów językowych	6–8 błędów językowych	9–11 błędów językowych	12 lub więcej błędów językowych
szeroki zakres środków językowych, tzn. • zróżnicowana składnia • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
zadowalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

VI. Ortografia (0–2 pkt)

Aby ocenić wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator sprawdzi, w jakim stopniu zachowano poprawność ortograficzną wypowiedzi.

2 pkt	Nie więcej niż 1 błąd ortograficzny.
1 pkt	2–3 błędy ortograficzne.
0 pkt	4 lub więcej błędów ortograficznych.

VII. Interpunkcja (0–1 pkt)

Aby ocenić wypowiedź zdającego w tym kryterium, egzaminator uwzględni liczbę i rodzaj błędów interpunkcyjnych popełnionych w wypowiedzi.

1 pkt	Nie więcej niż 5 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	6 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Uwagi dodatkowe

- Jeżeli wypowiedź w całości jest nie na temat, egzaminator oceni ją na 0 punktów.
- Jeżeli w wypowiedzi zdający w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu, za całą wypowiedź egzaminator nie przyzna punktów.
- Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna, egzaminator oceni ją na 0 punktów.

- Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. zdający napisał tylko wstęp), egzaminator przyzna 0 punktów w każdym kryterium.
- Jeżeli wypowiedź zawiera liczbę wyrazów mniejszą niż wskazana w arkuszu egzaminacyjnym, wypracowanie zostanie ocenione wyłącznie w kryteriach: *spełnienie formalnych warunków polecenia, kompetencje literackie i kulturowe oraz kompozycja*. W pozostałych kryteriach egzaminator przyzna 0 punktów.
- Jeżeli praca będzie napisana drukowanymi literami, egzaminator przyzna 0 punktów w kryterium *ortografia*.
- Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika, zadania zawartego w arkuszu egzaminacyjnym lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego zdającego, wówczas w przypadku takiego zdającego egzamin z języka polskiego zostanie unieważniony.
- Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

Przykładowa realizacja tematu *Jakie korzyści odnosi i jaką cenę płaci człowiek kierujący się w życiu sercem?*

W pracy należało odwołać się do:

- wybranej lektury obowiązkowej
- innego utworu literackiego
- wybranych kontekstów.

Życie zmusza człowieka do podejmowania decyzji, które wymagają od niego wyborów moralnych. Kiedy dokonuje on tych wyborów, musi zdecydować, czy postępować zgodnie ze swoimi przekonaniem, z wiarą w to, że postępuje się dobrze, chociaż ponosi się przy tym koszty – na przykład finansowe, niosące ryzyko więzienia, fizycznych represji lub krytyki i potępienia – czy może zapomnieć o wyznawanych wartościach i zadbać o własne bezpieczeństwo, spokój i materialny dostatek. Jeśli stoimy przed decyzjami niosącymi za sobą wybory moralne, to gdy postępujemy zgodnie z wyznawanymi wartościami, z których najważniejsze wydaje się szeroko rozumiane dobro, uznajemy je za warte poświęcenia, a przy tym pozostajemy w zgodzie z samymi sobą.

I właśnie w zgodzie z samym sobą postępował bohater III części *Dziadów* Adama Mickiewicza – Konrad. W imię miłości do ojczyzny, jej wolności, zbuntował się przeciwko Bogu. Błądził i tym samym ryzykował potępienie, ale kierował się uczuciami, sercem, ponieważ miłość do zniewolonego kraju była dla niego najwyższą wartością. Inni bohaterowie dramatu Adama Mickiewicza, przedstawieni w scenie więziennej, także kierują się sercem, umiłowaniem wolności i za te przekonania cierpią. Młodzi więźniowie odrzucają racjonalne przesłanki i świadomie wyrzekają się wolności, narażają własne życie, bezpieczeństwo bliskich, a nawet poświęcają własną godność. Dobrym przykładem ilustrującym taką postawę jest również Cichowski – ujęty przez zaborców, więziony i bestialsko przez wiele lat torturowany. Nie wydał nikogo. Ceną za to było załamanie psychiczne i obłąd. Bohaterowie III części *Dziadów* to ofiary carskiej tyranii – ludzie, którzy świadomie zrezygnowali z życia prywatnego, zgodzili się na cierpienie, tortury, zapłacili wysoką ceną za wierność swoim ideałom.

Stanisław Wokulski, bohater pozytywistycznej powieści *Lalka* Bolesława Prusa, jest również postacią, która kierowała się sercem. Uczucie do Izabeli Łęckiej doprowadziło do wyidealizowanego, nierealistycznego postrzegania ukochanej kobiety i nie pozwoliło na dostrzeżenie jej wad. Wokulski, pozytywista, przyrodnik, bardzo rozsądnie podchodził do prowadzenia interesów i badań naukowych, jednak w miłości zupełnie zatracił zdrowy rozsądek. Dla Izabeli wydał pieniądze, które mógł racjonalnie spożytkować, sprzedał sklep; był gotów poświęcić bardzo wiele. W imię tej miłości okazał się zdolny do ogromnych wyrzeczeń. Całkowicie podporządkował swoje życie ukochanej, wierzył, że Izabela jest tą jedyną, ideałem, wręcz aniołem. Wszystko dlatego, że w miłości kierował się romantycznymi ideałami. Jego widzenie miłości, kobiety, ukształtowały romantyczne lektury, w tym twórczość Mickiewicza. Stanisław Wokulski zapłacił wysoką cenę za uczucie do Izabeli. Była nią samotność, poczucie wyobcowania, załamanie psychiczne, a nawet próba samobójcza. Szukał miłości doskonałej, a znalazł jedynie tragiczną. Jeśli jednak zdolny był poświęcić dla ukochanej tak wiele, to na pewno stanowiła dla niego ogromną emocjonalną wartość.

Kierowanie się uczuciami bardzo często przynosi w życiu wiele cierpień, nieszczęść i tragedii. Prowadzi do utraty szczęścia rodzinnego, godności, majątku, czasami może nawet skutkować próbami samobójczymi, depresją, utratą zdrowia, życia. Człowiek więc za emocjonalność, uczuciowość płaci nierzadko bardzo wysoką cenę. W literaturze znajdziemy wiele tego rodzaju bohaterów, którzy słuchali serca i z tego powodu niejednokrotnie cierpieli. Jednak to uczucia często stanowią o wartości bohaterów. Dzięki nim są oni zdolni do największych poświęceń, a nawet do narażania własnego życia. Dzięki uczuciom przeżywają wspaniałe, romantyczne wzruszenia, bez których ich egzystencja byłaby pusta, beznamiętna, nudna i po prostu bezcelowa. To w ludzkim sercu zawiera się człowieczeństwo.

[506 wyrazów]

Przykładowa ocena wypracowania

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – w wypracowaniu nie występuje błąd kardynalny; w pracy znalazło się odwołanie do lektury obowiązkowej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym oraz do wybranych kontekstów; wypracowanie dotyczy problemu wskazanego w poleceniu oraz jest wypowiedzią argumentacyjną.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 5 pkt – pogłębiona argumentacja; argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami zaczerpniętymi z utworów literackich, w tym – z lektury obowiązkowej, oraz odwołujące się do wybranych kontekstów; wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej; argumenty oraz przykłady uporządkowane.
- 3. Kompozycja:** 1 pkt – kompozycja wypracowania jest funkcjonalna wobec tematu i konsekwentna; wypracowanie jest spójne w obrębie akapitu i między akapitami.
- 4. Styl:** 1 pkt – styl stosowny, tj. adekwatny do odmiany pisanej języka oraz do sytuacji komunikacyjnej.
- 5. Język:** 4 pkt – szeroki zakres środków językowych (zróżnicowana składnia, leksyka, precyzyjne słownictwo), umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.
- 6. Ortografia:** 2 pkt – praca bez błędów ortograficznych.
- 7. Interpunkcja:** 1 pkt – praca bez błędów interpunkcyjnych